

**Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer
2018-2019. I. félév**

Tantárgy neve:	A cigányság zenéjének alapjai (TAB 2118)
Kreditszáma:	2
Kurzus típusa:	Gyakorlat
Óraszám:	28
A számonkérés módja:	Gyakorlati jegy
A tantárgy tantervi helye:	7. félév
Előtanulmányi feltétel:	-

A képzés célja:

A tantárgy célja, hogy bemutassa a cigányzene megjelenési formáinak sokszínűségét, tisztázza az idevonatkozó fogalmakat, hogy ezáltal kialakítsa a cigányzenei és népzenei hagyományban való alapvető elméleti jártasságot, tájékozódási készséget.

Követelmény:

Ismerje a cigány népcsoport eredetét, a magyarországi cigányság etnikai tagolódását. Legyen tájékozott a cigányság vokális népzenejének alapvető műfajaival, hangszer használatával kapcsolatban. Legyen képes különbséget tenni a városi és falusi cigányzenei kultúra között. Lássa a differenciát a cigány hangszeres zenei kultúra és sajátos népzenei kultúrája között. Ismerje a cigányzene klasszikus zenére gyakorolt hatását. Legyen tájékozott a cigányzene, a cigány népzene mai megjelenési formáinak tekintetében. Ismerje a tárgykörhöz tartozó legfontosabb szakirodalmat, hangzó kiadványokat.

Féléves tematika:

1. A cigányság eredete, vándorlása.
2. A cigányzene megjelenése a Balkán félszigeten
3. Cigányzenészek Európában.
4. Cigányzenei kultúra kialakulása és elterjedése Magyarországon
5. Cigányzenészek a 18-19. században
6. A cigányzene hatása a korabeli európai és a magyar zeneirodalomra.
7. Városi és falusi cigányzenészek hangszeres kultúrája, jellegzetes repertoárja.
8. Cigányzenészek a 20. században
9. A cigány zenei folklór sajátosságai, nyelvi csoportok szerinti differenciálódása 1.
10. A cigány zenei folklór sajátosságai, nyelvi csoportok szerinti differenciálódása 2.
11. Színpadi folklór. A cigány népzene mai megjelenési formái. 1.
12. Színpadi folklór. A cigány népzene mai megjelenési formái. 2.
13. Populáris irányzatok.
14. Zárthelyi dolgozat, szóbeli beszámoló

A foglalkozásokon történő részvétel:

Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Az értékelés módja, ütemezése:

A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele:

- Rendszeres óralátogatás. Három igazolt hiányzás lehetséges. Magasabb számú hiányzás esetén a félév érvénytelen.
- A szemeszter folyamán egy olyan lemezismertető elkészítése, a cigányzene valamelyik megjelenési formáját reprezentálja. (*a lemezen hallható zenei stílus meghatározása, a repertoár áttekintése, jellemzése, a zenekar, zenészek bemutatása, más hasonló karakterű kiadványok tükrében*)

Beadási határidő: 2018. október 31.

A lemezismertető bemutatása a 10-13. hét folyamán a csoport előtt, prezentáció formájában

- A kiadott zenehallgatási anyag alapos ismerete
- Sikeres zárthelyi dolgozat megírása a 14. héten (*zenefelismerés és elméleti ismeretek*)

Az érdemjegy kialakításának módja:

Az érdemjegyet az írásbeli dolgozat, a beadandó dolgozat és a prezentáció minősítésének számtani átlaga határozza meg.

Az elégtelen írásbeli eredmény esetén lehetőség van a zárthelyi dolgozat megismétlésére.

Kötelező irodalom

Bartók Béla
1956	Cigányzene? Magyar zene? In: Bartók Béla válogatott írásai.
Szerk.: Szöllősy András. Budapest
Kemény István (szerk.)
2000	Magyarországi romák. Változó világ 31.
Budapest, Press Publica
Olsvai Imre
1983	A magyarországi cigányság zenei hagyománya. In: Szegő László szerk.:
Cigányok – honnét jöttek, merre tartanak? Budapest, Kossuth
Sárosi Bálint
1996.	A hangszeres magyar népzene. <i>Zenész és közönsége. (11-66)</i>
Püski Kiadó, Budapest
2003	Zenei Anyanyelvünk. <i>Hivatásos népzénesz. Cigányzenész, cigánybanda, cigányzenekar. (210-219.)</i> Planétás Kiadó, Budapest

Ajánlott irodalom

Békési Ágnes
2003	Muzsikusok.
Budapest, Pont kiadó
Csemer Géza
1994	Habiszti
magánkiadás

- Eva Davidova – Jan Zsizska A letelepedett cigányság népzeneje Csehszlovákiában
1991 Európai cigány népzene 2. Budapest, MTA ZTI
- Felföldi László A magyarországi cigányság tánckultúrájának kutatásáról.
1988 Műhelymunkák a nyelvészet és társtudományok köréből. IV.
- Kertész W. Irén Vásár van előttem. Egyéni alkotások és társadalmi kontextusok egy
1997 dél-magyarországi oláh cigány lassú dalban. Európai cigány népzene 4.
MTA ZTI
- Kovalcsik Katalin A Szatmár megyei oláh cigányok lassú dalainak többszólamúsága.
1981 Zenetudományi dolgozatok
- Kovalcsik Katalin Szlovákiai oláh cigány népdalok. Európai Cigány népzene 1.
1985 Budapest, MTA ZTI
- Kovalcsik Katalin Karácsonyi köszöntés a beás cigányoknál
1990-1991 Zenetudományi Dolgozatok
- Kovalcsik Katalin A beás cigányok népzenei hagyományai. In: Cigány néprajzi tanulmányok 1.
1993 Szerk.: Barna Gábor. Salgótarján, Mikszáth Kiadó
- Martin György A botoló tánc zenéje. Szerk.: Kovalcsik Katalin – Kubinyi Zsuzsa
2002 ZTI – Hagyományok Háza
- Michael S. Stewart Daltestvérek. Az oláh cigány identitás és közösség továbbélése a
1994 szocialista Magyarországon. Budapest, T-Twins – MTA Szociológiai Intézet –
Max Weber Alapítvány,
- Paksa Katalin Magyar népzene-történet
1999 Budapest, Balassi
- Pesovár Ernő A magyarországi cigány tánc hagyomány történeti jelentősége.
1986-1987 Tánc tudományi Tanulmányok
- Réger Zita Utak a nyelvhez
1990 Budapest, Akadémiai
- Sárosi Bálint Cigányzene
1971 Budapest, Gondolat
- Sir Agnus Fraser A cigányok
1996 Budapest, Osiris
- Somogyi László Az igazi roma hip-hop – etnicitás és rapzene Magyarországon
2002 Pécsi Tudományegyetem BTK, Romológia Tanszék
- Svanibor Pettan Roma muzsikusok Koszovóban: kölcsönhatás és kreativitás.
2002 Európai cigány népzene 5. Budapest, MTA ZTI

DISZKOGRAFIA

Alain Weber

Road of the Gypsies (NETWORK MEDIEN GMBH – FRANKFURT) – 1996

Bari Károly

Cigány népdalok – Magyarország – Erdély (QUI 103028) - 1991

Éri Péter – Kiss Ferenc

Dimó dalai – Elveszett Éden II. (ETNOFON) – 2000.

Kovalcsik Katalin – Sztanó Pál

Püspökladányi cigány népdalok (HUNGAROTON) - 1993

Kubinyi Zsuzsa – Németh István

„Cigányoknak a legbotosabb nótája” MTA ZTI Népzenei Archívumából.
Budapest, MTA ZTI – Hagyományok Háza, 2003

Sárosi Bálint – Németh István szerk.

1993 Magyar Népzenei Antológia V. Kelet I., Budapest, MTA ZTI

Víg Rudolf

Magyarországi cigány népdalok (SLPX 18028-29)

Víg Rudolf

Szabolcs-szatmári cigány népdalok /gondozta: Kovalcsik Katalin / (SLPX 18082)

Kalyi Jag

Gypsy Folk Songs from Hungary. HUNGAROTON (HCD 18132) 1987

Juhász Erika
mesteroktató

**Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer
2018-2019. I. félév**

Tantárgy neve:	A cigányság zenéjének alapjai (TAB 2118L)
Kreditszáma:	2
Kurzus típusa:	Gyakorlat
Óraszám:	9
A számonkérés módja:	Gyakorlati jegy
A tantárgy tantervi helye:	7. félév
Előtanulmányi feltétel:	-

A képzés célja:

A tantárgy célja, hogy bemutassa a cigányzene megjelenési formáinak sokszínűségét, tisztázza az idevonatkozó fogalmakat, hogy ezáltal kialakítsa a cigányzenei és népzenei hagyományban való alapvető elméleti jártasságot, tájékozódási készséget.

Követelmény:

Ismerje a cigány népcsoport eredetét, a magyarországi cigányság etnikai tagolódását. Legyen tájékozott a cigányság vokális népzenejének alapvető műfajaival, hangszer használatával kapcsolatban. Legyen képes különbséget tenni a városi és falusi cigányzenei kultúra között. Lássa a differenciát a cigány hangszeres zenei kultúra és sajátos népzenei kultúrája között. Ismerje a cigányzene klasszikus zenére gyakorolt hatását. Legyen tájékozott a cigányzene, a cigány népzene mai megjelenési formáinak tekintetében. Ismerje a tárgykörhöz tartozó legfontosabb szakirodalmat, hangzó kiadványokat.

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

1. konzultáció: 2018. 09. 08. (5 ó.)

1. A cigányság eredete, vándorlása.
2. A cigányzene megjelenése a Balkán félszigeten
3. Cigányzenészek Európában.
4. Cigányzenei kultúra kialakulása és elterjedése Magyarországon
5. A cigányzene hatása a korabeli európai és a magyar zeneirodalomra.
6. Városi és falusi cigányzenészek hangszeres kultúrája, jellegzetes repertoárja.

2. konzultáció: 2018. 10. 27. (4 ó.)

7. A cigányzenei folklór sajátosságai, nyelvi csoportok szerinti differenciálódása
8. Színpadi folklór. A cigány népzene mai megjelenési formái.
9. Populáris irányzatok.

A foglalkozásokon történő részvétel:

Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Az értékelés módja, ütemezése:

A gyakorlati jegy megszerzésének feltétele:

- A szemeszter folyamán egy olyan lemezismertető elkészítése, a cigányzene valamelyik megjelenési formáját reprezentálja. (a lemezen hallható zenei stílus meghatározása, a repertoár áttekintése, jellemzése, a zenekar, zenészek bemutatása, más hasonló karakterű kiadványok tükrében)

Beadási határidő: 2018. december 3.

- A kiadott zenehallgatási anyag alapos ismerete
- Sikeres zárthelyi dolgozat megírása (zenefelismerés és elméleti ismeretek)

Az érdemjegy kialakításának módja:

Az érdemjegyet az írásbeli dolgozat és a beadandó dolgozat minőségének számtani átlaga határozza meg.

Az elégtelen írásbeli eredmény esetén lehetőség van a zárthelyi dolgozat megismétlésére.

Kötelező irodalom

Bartók Béla
1956	Cigányzene? Magyar zene? In: Bartók Béla válogatott írásai.
Szerk.: Szöllősy András. Budapest
Kemény István (szerk.)
2000	Magyarországi romák. Változó világ 31.
Budapest, Press Publica
Olsvai Imre
1983	A magyarországi cigányság zenei hagyománya. In: Szegő László szerk.:
Cigányok – honnét jöttek, merre tartanak? Budapest, Kossuth
Sárosi Bálint
1996.	A hangszeres magyar népzene. <i>Zenész és közönsége. (11-66)</i>
Püski Kiadó, Budapest
2003	Zenei Anyanyelvünk. <i>Hivatásos népzénesz. Cigányzenész, cigánybanda,
cigányzenekar. (210-219.)</i> Planétás Kiadó, Budapest

Ajánlott irodalom

Békési Ágnes
2003	Muzsikusok.
Budapest, Pont kiadó
Csemer Géza
1994	Habiszti
magánkiadás
Eva Davidova – Jan Zsizska
1991	A letelepedett cigányság népzeneje Csehszlovákiában
Európai cigány népzene 2. Budapest, MTA ZTI
Felföldi László
1988	A magyarországi cigányság tánc kultúrájának kutatásáról.
Műhelymunkák a nyelvészet és társtudományok köréből. IV.

- Kertész W. Irén
1997
Vásár van előttem. Egyéni alkotások és társadalmi kontextusok egy dél-magyarországi oláh cigány lassú dalban. Európai cigány népzene 4. MTA ZTI
- Kovalcsik Katalin
1981
A Szatmár megyei oláh cigányok lassú dalainak többszólamúsága. Zenetudományi dolgozatok
- Kovalcsik Katalin
1985
Szlovákiai oláh cigány népdalok. Európai Cigány népzene 1. Budapest, MTA ZTI
- Kovalcsik Katalin
1990-1991
Karácsonyi köszöntés a beás cigányoknál
Zenetudományi Dolgozatok
- Kovalcsik Katalin
1993
A beás cigányok népzenei hagyományai. In: Cigány néprajzi tanulmányok 1. Szerk.: Barna Gábor. Salgótarján, Mikszáth Kiadó
- Martin György
2002
A botoló tánc zenéje. Szerk.: Kovalcsik Katalin – Kubinyi Zsuzsa
ZTI – Hagyományok Háza
- Michael S. Stewart
1994
Daltestvérek. Az oláh cigány identitás és közösség továbbélése a szocialista Magyarországon. Budapest, T-Twins – MTA Szociológiai Intézet – Max Weber Alapítvány,
- Paksa Katalin
1999
A 18-19. század népzeneje *In: Magyar népzene-történet (178-196. oldal)*
Budapest, Balassi
- Pesovár Ernő
1986-1987
A magyarországi cigány tánc-hagyomány történeti jelentősége.
Tánc-tudományi Tanulmányok
- Réger Zita
1990
Utak a nyelvhez
Budapest, Akadémiai
- Sárosi Bálint
1971
Cigányzene
Budapest, Gondolat
- Sir Agnus Fraser
1996
A cigányok
Budapest, Osiris
- Somogyi László
2002
Az igazi roma hip-hop – etnicitás és rapzene Magyarországon
Pécsi Tudományegyetem BTK, Romológia Tanszék
- Svanibor Pettan
2002
Roma muzsikások Koszovóban: kölcsönhatás és kreativitás.
Európai cigány népzene 5. Budapest, MTA ZTI

DISZKOGRÁFIA

Alain Weber

Road of the Gypsies (NETWORK MEDIEN GMBH – FRANKFURT) – 1996

Bari Károly

Cigány népdalok – Magyarország – Erdély (QUI 103028) - 1991

Éri Péter – Kiss Ferenc

Dimó dalai – Elveszett Éden II. (ETNOFON) – 2000.

Kovalcsik Katalin – Sztanó Pál

Püspökladányi cigány népdalok (HUNGAROTON) - 1993

Kubinyi Zsuzsa – Németh István

„Cigányoknak a legbotosabb nótája” MTA ZTI Népzenei Archívumából.
Budapest, MTA ZTI – Hagyományok Háza, 2003

Sárosi Bálint – Németh István szerk.

1993 Magyar Népzenei Antológia V. Kelet I., Budapest, MTA ZTI

Víg Rudolf

Magyarországi cigány népdalok (SLPX 18028-29)

Víg Rudolf

Szabolcs-szatmári cigány népdalok /gondozta: Kovalcsik Katalin / (SLPX 18082)

Kalyi Jag

Gypsy Folk Songs from Hungary. HUNGAROTON (HCD 18132) 1987

Juhász Erika
mesteroktató